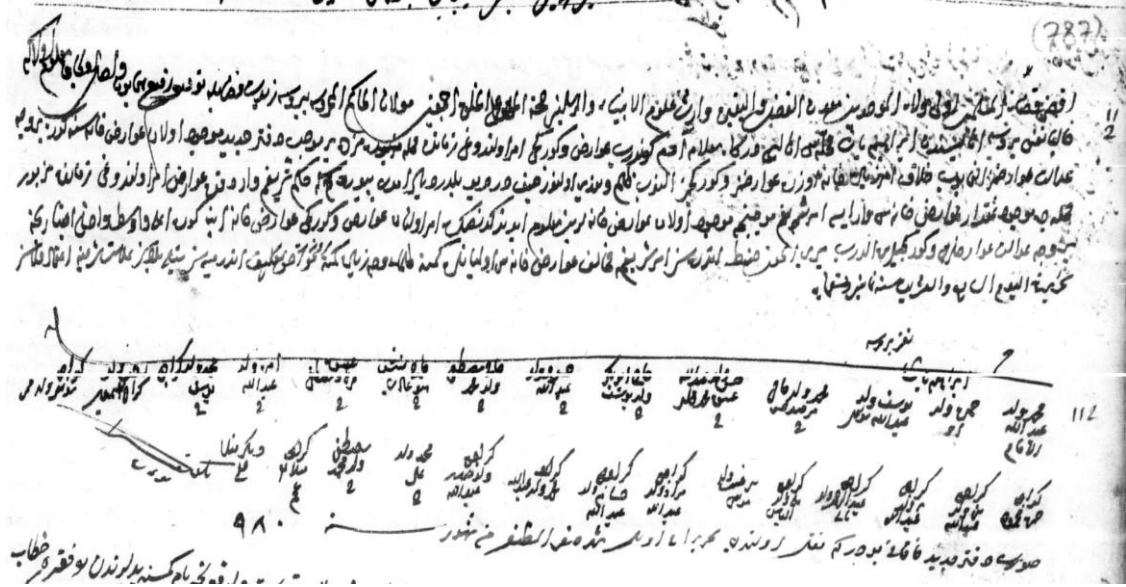

5. HAFTA: FERMAN VE DEFTER-İ CEDİD-İ HAKANİ SURETİ ÖRNEĞİ

Kaynak: Bursa Şer'iyeye Sicili 3345 (A-99), Belge: 787.

Belgenin Transkripsiyonu:

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vârisu ulûmi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakkı ale'l-hakkı ecma'în Mevlânâ el-hâkimü'l-mahrûse-i be-Burusa –zîdet fezâ'iluhu- **tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki** hâliyâ nefsi-i Burusa ahâlisinden İbrahim Paşa mahallesi ahâlisi dergâh-ı mu'allâma âdem gönderüb avâriz ve kürekçi emr olunduğu zamânda mahallemizde ber müceb-i defter-i cedîd mevcûd olan avârizhânesine göre ber vech-i adâlet avâriz alınmayub hilaf-ı emr ziyâde hâne üzere avâriz ve kürekçi alınub zulm ü ta'addî olunur, hayfdır, deyu bildirdiler. **İmdi buyurdum ki** hükm-i şerîfim vardıkda avâriz emr olunduğu zamânda mezbûr mahallede mevcûd ne mikdâr avârizhânesi var ise emr-i şerîfim mücebince mevcûd olan avârizhânelerin ma'lûm edindikden sonra emr olunan avâriz ve kürekçi avârizhânelerine göre a'lâ ve evsat ve ednâ ihtiyârınca ber müceb-i adâlet avârizların ve kürekçilerin aldırub mîrî için zabt etdiresiz, emr-i şerîfime muhâlif avârizhânesi olmayanlara kimesne ... bî-vech (?) ziyâde kimesne üzer(in)e avâriz teklif etdirmeyesiz. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi ve'l-ışrîn sene semânîn ve tis'ami'e.

Mahalle İbrahim Paşa, nefsi Bursa.

Mehmed veled-i Abdullah, el-imam

Hamza veled-i o

Yusuf veled-i Abdullah, mü'ezzin

Mehmed veled-i Hacı ..., hane

Hasan veled-i Abdullah, atîk-i Mehmed Çelebi, hane

Hacı Ebubekir veled-i Yusuf, hane

Hasan veled-i Abdullah, hâne

Hacı Mustafa veled-i Mehmed, hâne

Hacı Menteş bin ..., hâne

İsa bin Kara Mustafa, hâne

Emrullah veled-i Abdullah, hâne

Mehmed veled-i Yusuf, hâne, ***kirâcı***

Receb veled-i İsmail, ***kirâcı***

Musa veled-i Memi, ***kirâcı***

Hamza (veled-i) Mahmud, ***kirâcı***

Nebi veled-i Abdullah, ***kirâcı***

Pir veled-i Abdullah, ***kirâcı***

Abdurrahman veled-i Bali, ***kirâcı***

Ali veled-i İlyas, ***kirâcı***

Pir Gayb veled-i Musa

Murad veled-i Abdullah, ***kirâcı***

Hüsam veled-i Abdullah, ***kirâcı***

Mehmed veled-i Abdullah, ***kirâcı***

Haydar veled-i Abdullah, ***kirâcı***

Mehmed veled-i Ali, *hâne*

Mustafa veled-i Mehmed, *hâne*

Monla Ali, *Acem, kirâci*

Diğer Monla Ali

Yekûn Neferen: 28

Sûret-i defter-i cedîd-i hâkânî budur ki nakl olundu. Tahrîren fî evâ'ili şehri-i Saferü'l-muzaffer min şühûri, sene 980.

Belgeden hareketle üzerinde tartışılacak konular:

Cümle analizi: Belgeyi doğru anlama ve anlamlandırma aşaması.

Belgedeki verilerden hareketle tarih bilgisi üretme aşaması: Bu noktada aşağıdaki konularla ilgili tartışmaların yapılması hedeflenmektedir.

- Osmanlı toplumunda mahalle yaşamı ve kültürü
- Osmanlı toplumunda yatay hareketlilik olgusu
- Bursa örneğinde erken dönemlerden itibaren Osmanlı kentinde kiracılık olgusunun görülme sebepleri
- İdari ve mali açılardan avarız ve avarızhane kavramlarının tartışılması

Konu ile ilgili okunabilecek literatürden bazı örnekler:

Ömer Lûtfi Barkan, "Avârız", *İA*, II, s. 13-19.

Halil Sahillioğlu, "Avârız", *TDV İslam Ansiklopedisi*, IV, s.108-109.

Özer Ergenç, "Osmanlı Şehrindeki Mahallenin İşlev ve Nitelikleri Üzerine", *Journal of Ottoman Studies/Osmanlı Araştırmaları*, IV, İstanbul 1984, s.69-78.

Hülya Taş, "Osmanlı Şehrinde 'Mahalleli'nin Ortak Sorumluluğu Nasıl Değerlendirilebilir?", *XVI. Türk Tarih Kongresi (Ankara:20-24 Eylül 2010), Kongreye Sunulan Bildiriler*, c.IV/I, Ankara 2015, s.535-543.

Hülya Taş, "Kentın Yabancıları & Yeni Bursalılar: 1570'lerde Kiracılar ve Misafirler", *Sultan II. Selim Dönemi ve Bursa*, Ed.: Fırat Yaşa, Bursa Osmangazi Belediyesi Yayınları, Gaye Kitabevi, Bursa 2020, s.480-497.